

פרשת ראה

כ"ד מנחם אב תשפ"ו
שנה י"ז גליון תתי"ח

עטרת שלוש

קול קאמרנא 0747962080

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרנא בארה"ק • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • עיה"ק ירושלים ת"ו

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. את הברכה אשר תשמעו אל מצות הוי"ה
אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום. והקללה אם לא תשמעו אל מצות הוי"ה
אלהיכם וגו' (יא-כו-כה).

עטרת ראשנו
דברי תורה מכ"ק אדמו"ר שליט"א

בריאת העולם נבראת בשלימות הטוב

וכמו שכבר ביארנו כמה פעמים שבריאת העולם
נבראת בשלימות הטוב בלי שום תערובת רע כלל,
וכמו שכתוב על כל יום מבריאת העולם 'כי טוב',
והרי בעשרה מאמרות נברא העולם (אבות פ"ה מ"א)
וא"כ כל מאמר ומאמר שנברא העולם היה בשלימות
הטוב, ואם כן בריאת העולם נברא עם י"פ טוב"ב,
וגם השם אהו"ה יוצא מר"ת של א'ת ה'שמים ו'את
ה'ארץ שממנה נברא העולם. אבל ע"י חטא עץ הדעת
נפגם הטוב שבעולם, כמו שכתוב 'ותרא האשה כי
טוב העץ' (בראשית ג' 6), והרי כל החטאים באים מחטא
עץ הדעת, לכן אחד שעובר על אחד ממצות השם
אז הוא פוגם בבחינת הטוב שבבריאת העולם. וזהו
הקללה שהוא מספר י"פ טוב נפגם 'אם לא תשמעו'

הר גרזים והר עיבל

ולכן 'ונתתה את הברכה על הר גרזים' כי 'הר גרזים'
עם שתי התיבות והכולל בגי' ח"י פעם שם הוי"ה,
בחינת ח"י חולין שבחוט השדרה, שהוא תיקון כל
הקומה בהורדת שפע מהמוח הדעת ליחוד הגמור.
'ואת הקללה על הר עיבל' היינו כי מספר ה"ר עיבל
עולה ב"פ שם הדעת אהו"ה במלוי כזה אל"ף ה"י וי"ו
ה"י, אל"ף ה"י וא"ו ה"י, בחינת עיטרא דחסד ועיטרא
דגבורה שבדעת, היינו שצריך לתקן את פגם הנעשה
בשם אהו"ה, שנפגם ממה שלא קיימו הכת"ר מצות,
כי אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח
שטות (פסוק ג). ולכן ע"י שיעשה תשובה וקיום כל
המצות, יתקן בחינת הדעת, ויוכל להמשיך החו"ג
מהדעת לצורך היחוד השלם, ועי"ז יהיה מלאה הארץ
דעה את הוי"ה (ישעיה יא ט) בב"א.

רעוא דרעיון תשפ"ה לפ"ק

הכת"ר מצות כדי שיהיה היחוד ושלימות בשם הוי"ה
ב"ה, וכמו שאומרים לפני כל מצוה ומצוה לייחד
שם י"ה ב"ה, כי ע"י קיום המצות שהם בחינת ו"ה
עם מחשבה, נתקן ו"ה משם הוי"ה. וזה מרמז תיבת
מצו"ה שיש בה אותיות ו"ה משם הוי"ה, ומ"צ שהוא
בא"ת ב"ש י"ה שהוא בחינת מחשבה שהוא בהסתר
ואינו גלוי לכול רק להקב"ה, לרמז שע"י קיום המצות
נתקן שם הוי"ה. וע"י קיום של התרי"ג מצוות בא על
האדם כל הברכות והשפע בעולם הזה, כי הברכ"ה
בגי' כל הד' מילואים של שם הוי"ה עסמ"ב, שתיקן
האדם ע"י קיום התרי"ג מצוות.

ראיה שמיעה ריחא דיבור, הם ד' אותיות הוי"ה

וזהו מרמז כאן התורה 'ראה' בחינת י' משם הוי"ה,
ע"י 'אנכי' שהוא עסק התורה כדלעיל מבעל הטורים
שהוא בחינת חכמה, 'תשמעו' בחינת ה' ראשונה
משם הוי"ה, כמו שמבואר ממרן הארז"ל בעץ חיים
(שער אה"פ פ"א), שיש ד' בחינות ראיה שמיעה ריחא
דיבור, והם בחינת ד' אותיות הוי"ה, שראיה הוא
בחינת י', ושמיעה הוא בחינת ה'. ועי' 'אל מצות'
קיום הכת"ר מצות בחינת ו"ה, נעשה 'הוי"ה אלהיכם'
שם הוי"ה מלא בשלימות, ואז תכירו ותדעו שהוא
אלהיכם, ולא תשכחו ח"ו את הוי"ה אלהיכם,

הברכה והקללה

וכשיהיה כן, אז יחול עליו כל 'הברכה' והשפע
ע"י שתיקן את שם הוי"ה עם כל מילואיהם עסמ"ב
מספר 'הברכה' כנ"ל. אבל כשחשם ושלום אם אינו
עושה כן אז 'הקללה אם לא תשמעו' היינו כי הקללה
בגי' י"פ טוב"ב מספר שם אהו"ה, כי מי שאינו מקיים
את התרי"ג מצות אז הוא פוגם בכל הבריאה כולה,
שנבראו בבחינת טוב ובשם אהו"ה, כי מצו"ה עם שני
כוללים של מ"צ ו"ה בגי' שם אהו"ה במילוי ההי"ן כזה
אל"ף ה"ה ו"ו ה"ה.

'ראה' לשון יחיד, 'לפניכם' לשון רבים

איתא בבעל הטורים 'ראה' לשון יחיד, 'לפניכם' לשון
רבים, והיינו דאמרינן כיצד סדר המשנה, משה שונה
לאהרן, ואח"כ נכנסו בניו וכו', כדאיתא בעירובין (נד).

שם הוי"ה ב"ה בשלימות

והנראה לפרש, דהנה ידוע שכל עבודתנו בעולם
הוא כדי שיהיה שם הוי"ה ב"ה בשלימות, וכמו
שפירש מרן קוה"ק רבי ישראל בעש"ט ז"ע, (בעש"ט
עה"ת בשלח אות כב) עה"פ 'מלא הוי"ה כל משאלותיך'
(תהלים כ ו), שכל משאלותיך ומגמותיך של אדם
להיות ששם הוי"ה יהיה מלא בשלימות.

השם שלם והכסא שלם

כי כל הד' אותיות הוי"ה מרמזים על ד' עולמות
אצילות בריאה יצירה ועשיה, וע"י תיקון שם הוי"ה
יהיו מתוקנים כל העולמות ויהיה התיקון השלם, אבל
היצה"ר והס"א אינם רוצים בתיקונו של עולם כי עי"ז
יתבטלו מעולם, ולכן עיקר אחיזתם וניקתם הוא
בו"ה משם הוי"ה ששם יש להם הכוח לפגום ח"ו, כמו
שאומרים חז"ל (רש"י שמות יז טז) בעמלק, שאין שמו
שלם, ואין כסאו שלם, עד שימחה שמו של עמלק
כולו, וכשימחה שמו יהיה השם שלם והכסא שלם. כי
עמלק בגימטריא ר"ם, בסוד 'ורם לבבך ושכחת את
הוי"ה אלהיך' (דברים ח יד), שכל מטרתו של עמלק
שהוא היצה"ר הוא להשכיח מבני ישראל את הוי"ה
אלהיך, ועי"ז יוכל לפגום ח"ו בשם הוי"ה ב"ה, אבל
ע"י 'זכור את אשר עשה לך עמלק' (שם נה יז) יהיה
שלם שם הוי"ה, כי זכור בגי' ד' מילואים של שם
הוי"ה ע"ב ס"ג מ"ה ב"ו.

תיקון האדם ע"י קיום התרי"ג מצוות

ולכן ציוה הקב"ה לבני ישראל לקיים ולשמור את

עטרת פז

אמדות טהורות מרבתינו זי"ע

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יא טו).

אפשר לומר בדרך רמז שאינא בחכמז"ל (סנהדרין צח). במעשה ברבי יהושע בן לוי שפגש במלך המשיח, ושאל אותו אימתי יבוא מר, אמר לו היום, וכאשר הלך היום ולא בא, שאל את אליהו למה לא בא היום המשיח, וענה שהכוונה לפסוק 'היום אם בקולו תשמעו' (תהלים צה ז), שאם יעשו תשובה אז יבוא מלך המשיח הקדוש ביד עם אליהו הנביא אכיה"ר. וזה מה שפירש האור החיים הקדוש בפרשת ואתחנן על הפסוק 'וידעת היום והשבות אל לבבך' (ד לט) שהמשנה בפרקי אבות (פ"ב מ"י) אומר, ושוב יום אחד לפני מיתתך. וכאשר האדם איננו יודע מתי הוא הולך לעולם

האמת, אז צריך לעשות תשובה בכל יום, כי אינו יודע אם יחיה עד למחר, וזה 'וידעת היום' שאתה יודע שיש לך רק 'היום', ממילא תעשה תשובה ואז 'השבות אל לבבך' תמיד עד כאן לשונו הזהב. וזה אפשר לרמוז 'ראה אנכי נתן לפניכם היום' היינו ע"י שאתה תחשוב שיש לך רק 'היום' ולא יותר אז הוא 'ברכה', ואם לא אז הוא 'קללה' חו"ש. ירחם השם יתברך שיחיה לנו לברכה ולישועה ולרחמים אכיה"ר.

'מעשה שלום' מהר"ש מקאמרא

פי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות או מופת. לא תשמע אל דברי הנביא ההוא וגו' (ג ב-ד).

מדיני המצוה [שלא לשמוע אל נביא שקר] לא (יעריך) [יארץ] עמו [ב] דברים, לא ישאל אות ומופת, ואם יתן אות או מופת, אות זה מן הטומאה הוא, 'טמא טמא יקרא' (ויקרא יג מה) שקר הוא. כי באמת בניקל [הוא] לעשות מופתים מן הטומאה, וכל המופתים שעשה הקב"ה לישראל היה לטובת ישראל, להוציאם ממצרים וליתן להם לחם ומים ובשר, ולא

קיבלו דת התורה עד שראו בעיניהם, שנאמר (דברים ה ד) 'פנים בפנים דבר ה' עמכם'... משורשי המצוה אין צריך ליכתוב, כי דבר זה מטעה רוב העולם אחר ההבל וריק וצוואה רותחת ודת שקר וכזב.

'אוצר החיים' דברים דף פו. מהר"א מקאמרא

כי פתח תפתח את ידך לו והעבט תעביטנו די מקסרו אשור יחסר לו (טו ח).

ר"ל כי פתח תפתח את כוחך לו להקב"ה לתורה ועבודה, ואם אין לו כח התורה ולא פירוש המילות לתפלה, אז והעבט תעביטנו שתלוה כח התורה והתפלה ע"י שתמצא תלמידי חכמים אמיתיים צדיקים, שעל ידי זה תלוה לך התלמיד חכם, כמו במה שהוא עובד לשם יחוד קב"ה ושכינייה בשם כל ישראל, שהוא יתקן החסרון של הפגמים שפגמת למעלה בתורה ומצוות, וזהו שהוא יתקן לך די מחסורו אשר יחסר לך.

'בן בית' מהר"א מקאמרא

והתפללתי הרבה לפני קוני שישתלק ממני כי אפשר וכו'. וכן אמר לי מורי דודי כשהייתי בן ארבעים שנה הייתי מתיירא, שמוא עדיין אני מקליפות נגה, ונתכרמנו פני מאד, ואמר לי בני עד היום בכל שעה אני מתיירא, והארץ בזה.

וזהו לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם החלום מלא וא"ו דין לחור, דקאי על צד הטוב שבנגה, דכך חולם מלא ואו נהירו דקדושה, ומצד זה מדבר ועושה נפלאות, ואל תשמע לו כי מנסה ה' אליהם לדעת שלכם אם הוא דעת אמיתי או מעין הדעת, וזה הסימן הישכם אהבים, אם אתה מאוהבי הש"י ימושך לך נפשך לצדיק אמת שהוא מבחינות חשמל הטוב, ומאיר בלבך הארה נפלאה ודביקות הש"י ואהבת תורה לשמה, וכן לאיש פשוט מאיר עליו שיעשה מצות ומעש"ט, ויעמוד אחר חצות לומר תהלים ובקשות וללמוד כפי יכולתו, כמו שמרגישין בלב אמת כשנוסעין לצדיק אמת.

כמו שהיה לי עם מורי דודי שפעם אחת בהכרח בקשתי ממנו שיקח ממני האור כי האיר עלי יותר מנחי, והרבה פעמים כשנתגבר הקטנות הייתי בא לפניו לבקש ממנו, ותיכף נמתקין הדין וההורתי למדרגתי וכל זה לאוהבי השם ויראיו מדבקין עצמן לצדיק אמת, המאיר עליהם מאורו הגדול. ואם אתה מעורב טוב ורע בשקר, תתמשך לשד יהודי העושה לך נפלאות בכל עת, ומדבר מצד ואו טוב שבנגה דברי עתידות ונפלאות, וכל זה קבלתי אמרי צדק ממורי ורבי דודי מהר"צ, שביאר פסוקים אלו ובתוספת נופך משלי להמתיק ולהסביר הענין.

ואמר לי מורי דודי כי יש הרבה נסיונות העוברת על האדם, אם יעמוד באהבת רבו צדיק אמת, כי העיקר הוא אהבה והתקשרות נפש בנפש באהבת רבו צדיק אמת, כי העיקר הוא אהבה והתקשרות נפש בנפש באהבת רבו, ובוה תנוח רוח רבו עליו כמו שנחה רוח אליהו על אלישע, ובוה מתגבר הבעל דבר לעשות פירוד בינו ובין רבו צדיק אמת.

וראה בני מה שכתב בספר חזיונות למרן הר"ח, אמר לי מורי ז"ל שיעבור עלי הרבה נסיונות אם אעמוד באהבת מורי או לא, ראה בני שמרן האר"י מלאך ה' צבאות ממש ולא קם כמותו בנביאים כמו שהעיד הר"ח בעצמו, עבר עליו נסיונות לעשות פירוד בינו ובין רבו, מכל שכן היום שבעל דבר מתגרה מאוד ומתקשה, שלא יתקשר עצמו באהבת צדיק אמת רבו, ודי בזה, כל זה אמרי צדק ממורי דודי זצ"ל.

'היכל הברכה' דף פה. מהר"א מקאמרא

וגאווה ושקר ורמאות והשתררות הרע, נפל לבאר שחת שאין לו תקומה ותיקון לעולם עולמים.

ונתן אליך אות או מופת כי עיקר התקשרות אל הראש והצדיק, שיתוסף לו אהבה ויראה ודביקות ויראה, והוה ונתן אליך אות או מופת תיכף יתן לך אותות ומופתים, ובא האות והמופת אז תדע שזה הוא לאמר נלכה ונעבדה אלהים אחרים כמו שהיה לכת ארורה שיצאו מן הדת רחמנא ליצלן, כי צדיק גמור אינו נותן אותות, אלא ממשיך לכס של ישראל אל אהבה ויראה ותפלה ולמוד תורה לשמה באמת, וממילא לצורך אהבת ישראל יפעול הש"י על ידו ענינים נפלאים ונוראים כדי שיתקדש שם שמים על ידו, כמו שאמר המגיד למרן הקדוש הרב בית יוסף, וכמו שעשה מרן הקדוש הריב"ש טוב וכן אחריו כל הצדיקים, ועל כן דיבר מרע גמור חלם חסר שאין בו שמץ טוב, כמו שהיה האור והטמא ש"צ ימ"ש.

ואח"כ בא להזהיר גם את הטובים, כי לפעמים יבוא להם מדרגות מצד הטוב שבנגה, וגם זה אינו כלום כי יש כמה טעות בזה, כמו שהעתיקתי בספרי נתיב מצותיך המעשה שהיה כבר שית סרי שנין [מספר על עצמו ברמזיה], והיה במדינה שלא הכיר בה אדם, ולמד עם אחד שמו ר"ש יוסף, ואמר לו הרי אין אני מכיר בכאן שום אדם, אמור לי שמות אנשים עם שם אמם, ואני אומר לך מהותו וצורתו ומעשיו ועסקיו ומלאכתו, אם הוא ילד קטן מוטל בעריסה או גדול הלומד בבית רבו או איש בשנים. והיה שואל לו לערך שני שעות, והוא השיב על כל אחד, זה תינוק קטן, וזה איש גדול, וכך הוא צורתו ומעשיו אם הוא איש בור או חכם, כל צורת פניו ומהלכו ומעשיו. ואמר כמה עתידות ודברים נפלאים.

ואח"כ אמר בלבו אפשר זה מבחינות נגה, ופירש עצמו מכל וכל, וישב בבדידות ולמד תורה במרירות הרבה בדוחק ועוני ויסורין, עד שפתאום האיר עליו הש"י אור מופלא וטעם מאורו יתברך באמיתות, ואמר יש כזה בודאי צריכים לשמש הצדיקים הקדושים, והתאבק בעפר רגליהם כמה שנים בהארה נפלאה מתוך דוחק ועוני.

ואמר טעמתי אלף פעם טעם מיתתו, וסבלתי חרופין וגדופין ובזיונות וחלישות דעת, ונפתחו לי כמה הארות נפלאות והשגות גדולות באור התורה מתקנים מדבש, אעפ"כ מתיירא אני בכל עת אפשר עדיין יש בי מעט מענין נגה, ולבי נשבר בקרבי הרבה.

וכן אמר מורי הקדוש רבינו אברהם יהושע העשיל מאפטא, עשבי השדה היה אומרין לו עתידות וכמה מדרגות,

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

פי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות או מופת (ג ב).

ויתבאר על פי אמרי צדק של מורי ורבי דודי הקדוש רבינו צבי מוידטשוב על פי הקדמות מרן הרב"ש טוב על מה שוא בראת, כי כשיורד נשמת צדיק אור גדול לעולם, טוען הס"ם 'על מה שוא בראת' (תהלים פט מה), למה בראת יצר הרע, שהרי זה ימשיך לבבות בני אדם לחיים לאור תורה ויתבטל הבחירה. והיתה התשובה 'כל בני אדם', כי כמו שיהיה צדיק קדוש שיאיר אור אהבה ויראה אש שורף בלב בני אדם לתורה ולתפלה ולמצות ולמעשים טובים, כן יהיה נגדו רמאי אשר לבו מלא חשך אין בו לא אהבה ולא יראה, ומראה עצמו קדוש ופרוש וימשיך רוב בני אדם אצלו, ומעתה יהיה הבחירה חפשיות לרבק עצמו אל אור עליון צדיק אמיתי, או לילך אל השקר והרמאות שד יהודי. וכל זה מבואר בספר הקדוש תולדות יעקב יוסף משם מרן.

ועל פי הקדמה הזאת ביאר מורי דודי רבינו צבי הקדוש, כי סטרא דחלמא הוא עין הדעת טוב ורע קליפות נגה, מימינא חי ומשמאלא מיתת, מימינא מלאכים ומשמאלא שדים, והחלום כאן על ידי שד, כאן על ידי מלאך, נמצא ענין חלום בכאן מיירי שמדבר דברי עתידות, ועושה מופתים מצד קליפות נגה שנקרא חלום. ויש שם אלהים קדושים מצד הטוב מלאכים, וזהו 'הלא לאלהים פתרנים' (בראשית מ ח). ויש אלהים אחרים מצד הרע שדים, וכן יש נביא מבחינה זאת, וזהו כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום חסר וא"ו, דכאן מיירי מאיש שנפל לרע גמור שאין שם וא"ו, אבל החלום בעצמו דקאי על נגה בהכרח יש בו וא"ו נהירו דקאי המבדיל בין טוב לרע, וזהו חלם חסר חלום מלא.

והוא קם בקרבך על ידי שאתה הולך בטעות וברמאות בהבל עולם הזה, כך קם עליך ראש רישא דדהבא, ובכאן חלם חסר מיירי שזה הראש הוא רע גמור, כמו שאירע לכת ארורה רעים וחטאים על ידי הראש שלהם הארור והטמא, שהטעה אלפים ורבבות מישראל וטימא אותם טומאה חמורה לעבור על כל התורה כת ש"צ הארור והטמא, וזה בא לו על ידי כעס

עטרת זקנים

יומא דהילולא ממאורי הדורות

תולדותיו

לערך שנת תצ"ה נולד רבי יששכר דוב בער לאביו רבי אריה יהודה לייביש מגזע צבי, מגזע אראלים ותרשישים היה משפחתם, נין ונכד למהרש"ל מלובלין זי"ע, ונכד הגאון רבי נפתלי כ"ץ מפרנקפורט בעל הסמיכת חכמים זי"ע, מגזע המהר"ל מפראג זי"ע המיוחס עד דוד המלך ע"ה, בהגיע לפירוק נישא לרבנית בתו של הנגיד רבי צבי הירש פרץ מלעוורטאב, שהיה חד מארבעה אחים החשובים והנגידים לבית משפחת פרץ שהחזיקו מהונם תלמידי חכמים על התורה ועל העבודה, כנוכר בהקדמות הפרי מגדים על ספר 'רב פנינים' על התורה לאביו, והיה יושב בשבת תחכמוני בק"ק לעוורטאב, קהילה חשובה, מספיקים לו ולישיבתו מים ומוון, ובתוכם ארבעה אחים מושביו ארץ, הגבירים יראי ה' מוהר"ר משה, ומוהר"ר ישראל, ומוהר"ר יונה, ומוהר"ר צבי הירש, הפרישו ממונם ללמוד עם תלמידים הגונים בגפ"ת ופוסקים, לערך עשר שנים.

לעוורטאב

עיר לעוורטאב נודע בגדולי התורה אשר הגו בה, ולא לחינם כינו אותה 'ירושלים הקטנה' ע"ש גדולי אדירי התורה שאורם בקע ממנה, בין תלמידי החכמים היה רבי יששכר דוב בער שהיה חתן רבי צבי הירש פרץ, שם התרועע עם גדולי התורה שבה, עם בן דודו הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב שהיה חתן דודו רבי ישראל פרץ, ועם בן דודו הרה"ק המקובל רבי לייביש פרץ בעל ה'בית פרץ', ועם הגאון רבי ישראל יונה הלוי לנדא בעמח"ס 'מעון הברכות' 'שירת ישראל' 'עין הבדולח' 'עלה דיונה', חתן רבי שמואל בן דודו רבי משה פרץ, בעיר לעוורטאב שם עלה ונתעלה בשנות נעוריו בתורה ובעבודה וביראת שמים ושמו הגדול יחד עם רעיו וידידיו הני חבורה קדישתא, נשמעו בכל הארץ, ורבים מקהילות ישראל חפצו לעמוד על ראשם לרב ואב"ד חד מלומדי וגאון העיר לעוורטאב.

בצל רועי החסידות

בהשפעת חד מבני החבורה הרה"ק המקובל רבי לייביש

הרה"ק רבי יששכר דוב בער בן רבי אריה יהודה לייביש מזלאטשוב זצ"ל בעל המבשר צדק – בת עיני כ"ה מנחם אב תקנ"ה

ארץ הקודש, בעת מסעו לארץ הקודש בנסעו על הספינה, יחזו ויונעו כשיכור וכל חכמתם של מלחי הספינה נתבלע, והים סר וזועף כנגדם, אז ביקש הצדיק רבי יששכר דוב בער המלח שיעמידו בראש הספינה וכשיראה הים צילו צלם אלוקים שלו ינוח מזעפו, וכך עשה וברגע אחת נח הים מזעפו, וקידש שם שמים וראו כל עמי הארץ ויראו ממך, לערך חודש שבט תקנ"ה כבר היה בארץ הקודש ואיזה למושב לו בעיר צפת עיר מגורי האר"י וגוריו עיר מגורי תלמידי הבעש"ט וחסידים ואנשי מעשה, אך לא ארכו לו שם ימיו ושניו, ביום כ"ה לחודש מנחם אב שנה זאת נסתלק ונטמן במערה בבית החיים שבצפת, ועל מצבתו חקוק פ"נ הגאון האמיתי חסיד ועניו כמזה"ר יששכר דוב בעריש מזלאטשוב נלב"ע כ"ה מנחם אב משנת תקנ"ה

תולדותיו: בנו רבי יהודה לייב מדובנא, חתניו רבי בן ציון מרגליות מסקאליט, רבי פסח הכהן מו"צ דזאסליב, חתנו רבי חיים אריה לייביש מק"ק אליק ולאחר הסתלקותו נישאה בזו"ש 'להרה"ק רבי אברהם חיים מזלאטשוב זצ"ל בעל ה'אורח לחיים' אשר מילא את מקום חמיו ברבנות העיר זלאטשוב.

לית בכו מאן דיתער לגבה לרצה לה לגבי בעלה, צווחין בכל יומא וליילה באוריינא דבעל פה, בכמה קושין בלא לב ולב, וצווחין בה ככלבין כטוונא דגיהנם, והם הם שדין יהודאין שותרתן משפה ולחון כדואג ואחיתופל, והם הם הרודפין ומצערין הצדיקים בכל מיני ליצנות והיתול, כמו שהיה בימי מורן ועד היום, והם הם המועכבין הגאולה, שעושים כל מיני שחוק מדברי צדיקים, והמלעיג על דברי חכמים שבכל דור נופל וכו' (עירובין כא:), וכמו שעשו ליצנות על מה שכתב בספר מבשר צדק על 'ולקחת כסף הכפורים' (שמות ל טז) ושאלתי על מה עושה זה הליצנות מאיש קדוש כזה, שהיה שכינה שורה עליו, וכשהלך בים ועמד סערה בים, עד שהיו בסכנה קרוב למות, אמר למלח שיעמיד אותנו על ראש הספינה, כשיראה שר הים צלם אלהים שלו ינוח מזעפו, כי מימיו לא פגם אפילו פגימה מועטת בצורת צלם אלהים, וכך עשה וברגע נח הים מזעפו.

נתיב מצותיך' התורה א יג

זלאטשוב

קהילת זלאטשוב זכתה שרבי יששכר דוב בער נעתר לבקשתם לכהן כרב ואב"ד העיר ולהקים בו את ישיבתו להרביץ תורה לצעירי הצאן, מעיר זלאטשוב זרח אורו והיה חד ממישיבי הדור בשאלות בהלכה שעלו על שלחן מלכים בימים ההם, מתוך שלל תשובותיו נשארה לפליטה כמה תשובות שבא נושא ונותן עם גדולי פוסקי דורו, כהגאון רבי חיים הכהן ראפפורט אב"ד לבוב, והגאון רבי יעקבא לנדא בנו של הנודע ביהודה, והגאון רבי אלכסנדר סנדר אב"ד סטאנוב, והגאון רבי צבי הירש מזאמשיטוט אב"ד ברודי.

מדברי תורתו שהרביץ לצעירי צאנו נשאר לנו את ספרו 'בת עיני' וכפי שכותב בנו, שהם תורתו אמונתו חידודי גפ"ת על כמה וכמה מסכתות וחילוקא דרבנן, אשר היו מפוזרים בין תלמידיו, בעת שהופיע עליהם מרוח בינתו בעת שהרביץ תורה להם.

ארץ הקודש

בערוב ימיו שנת תקנ"ד החלה רוח ה' לפעמו לחונן עפר ארץ ישראל, ובתוך הסכמתו לספר 'מגלה עמוקות' הנכתב ונחתם ביום ב' ח' ימים לחודש מנחם אב שנת תקנ"ד לפ"ק פה לבוב, כותב בתוך הדברים, מדי עברי דרך ק"ק לבוב אל

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבותינו זי"ע

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יא כו)

החסיד רבי צבי גרזיליך ספר פעם, כי בנערותו התגורר בקסמוד לבית אביו נקרי אחד, שהיה ממחה ברחבת היד ורבים היו מגיעים אליו כדי שינבא את-עתידם, ולא פעם

באחד הימים, הגיע אחיו הגדול של הנער שהתגורר בעיר מיקולוב, וכששמע את דבר המאורע, נעץ לאביו לנסע אל-רבם רבינו הקדוש רבי אליעזר צבי מקומרנא ולבקש ברכה ונצח מפיו. שמוע האב לעצתו, וכשסמך לרבי את-הפתק עם שם בנו הנער וספר על נבואת הזעם של-הנקרי, נענה הרבי ואמר: "אמת הוא, שעל צבי בן-רחל נגזר שלא יחיה יותר משלישה חדשים מעתה, אולם אני גוזר עליו שיחיה שבועים שנה, והערל יקבל מיתה משנה וימות תחתיו בקרוב". יצאו מלפני הרבי בשמחה, וכך נקרי בן היה. הנקרי מת, והנער האריך ימים.

קלע אל-המטרה בנבואותיו. תקופה קצרה לאחר שנכנס למצות, עבר פעם הנער צבי ליד ביתו של הקוסם הלוי, וכשהלה הביט בכך-ידו אמר לו שנגזר כי זה עתה יכנס למצות והלה להניח תפלין, אולם נבא לו נבואה קודרת כי ימות בעוד שלישה חדשים. הלה אהז את-הנער, וכששב לביתו ראה אביו מיד כי אין פניו בתמול שלשום. תחלה לא רצה הנער לגלות את-הסגרה, אולם לאחר מכן הסביר מהיכן מקור עצבותו. נדהם האב לשמע הדברים, והלה להוביח את-בנו על אשר הלך אל-מעגנים ואל-קסמים ודבר על-לבו כי כל דבריהם הכל ורעות-רוח, אולם הנער היה עדין שריו בפחד והאב לא ידע את-נקשו.

פתח השער לספר 'נתיב מצותיך'

פתיחה כללית

וכל היסודות הקדים רבינו בקצרה ב'הקדמה' לספר 'נתיב מצותיך', הן ענין 'התלהבות הנפש במתיקות סודות התורה' [בסוד 'בינה'], והן ענין 'זיכך המידות רעות' [בסוד 'חכמה'], הנכללים יחד בלימוד חכמת הסוד ב'דרך העבודה'.

ונעתיק על זה קצת מן לשונו הקדוש של רבינו שם (אותיות א-ד) [בדילוג]: להלכה לבבות ישראל לתורה ולעבודה, בחכמה הפנימית מתוקה מדבש ונופת צוף, מאירת עינים ומשיבת נפש, 'חמדה גנוזה', מתוק האור לעינים וטוב לנפש, לזככה ולהאירה במדות טובות ישרות, לטעום טעם אור הגנוז, עולם הבא בעולם הזה, על ידי חכמת הזוהר והתקונים רעיא מהימנא, [של 'כתבי האריז'ל' שהם:] ולמוזג המדות בתכלית הזיכוך, ענוה ושפלות הרוח אמתוללמוד בהם על צד הכוונה להאיר הנפש ולזככהו לזוהר וקרוב ל'טענות, להיות חכם 'חכמתו מרובה ממעשיו' [של חכמת הסוד] [בסוד 'בינה'] המאיר [בסוד 'חכמה'] [בסוד 'יחוד']. עד כאן.

ובהמשך ההקדמה שם (אותיות ז-ח) מבאר ב' דרגות העבודה [בסוד 'בינה' ו'חכמה'], וז"ל [בדילוג]: וכשהצדיק מתגבר בפרישות וקדושה, וממית והורג כל המ'פ'תים [לתאוות והרהורים רעים, בחינת ג' קליפות הטמאות, אז] בא לידי אור גדול, ונמשך עליו הארה ושמחה עצומה בתורה ועבודה, ועובד השם 'בשמחה ובטוב לבב מ'רב כל' וכו'. וכשנקבע בקדושה ומשיג הארה עצומה ומדריגות [של 'בינה'], בא אליו היצר, ואומר לו, ראה מעשיך, כמה קדושות השגת, וכמה אורות בהירות [השגת] וכו', שהיא קליפת נגה חציו טוב וחציו רע. וזהו מלחמה כבידה כל ימיו להכות החציו רע ולהעלות החציו שהוא טוב, ולילך בדרך ממוצע, מתוק האור לעינים, באהבת ישראל ובהכנעה כנודע [- שהוא בחינת 'חכמה']. ע"כ.

והנה כל אלו המדריגות והעליות, והדרכים האין וכיצד ניתן לכל אדם להשיגם ולהגיע אליהם, כאשר בכל מדריגה ועלייה ישנם פרטים ופרטי פרטים, כולם נתבארו באריכות גדולה בספר 'נתיב מצותיך', על פי יסודות הזוהר הקדוש והאריז"ל והבעל שם טוב. ואפס קצתו תראה בעזה"י להלן בפרקי 'פתח השער'.

העליה ע"י חכמת הסוד ב'דרך העבודה'

והגם כי נתבארו בספר כמה וכמה 'דרכים' ונתיבים ושבילים', אשר על ידם עולה האדם ב'סולם העליה' ממדריגה למדריגה, אם על ידי 'פרישות' מעניי עולם הזה, או על ידי העסק ב'יחודים' בדברים גשמיים, אם על ידי 'ביטול' והכנעה, ועוד כהנה וכהנה דרכים ועצות, אמנם הדרך העולה על כולנה הוא לימוד 'חכמת הסוד' על 'דרך העבודה', שהוא לימוד הזוהר הקדוש וכתבי האריז"ל על פי הקדמות ה'בעל שם טוב', כי הלימוד בדרך זה מלחיב את הנפש במתיקות סודות התורה, אשר הוא המעלה את האדם לבחינת 'בינה', שהוא ענין התלהבות וחיות דקדושה ו'נועם השם' 'מעין עולם הבא', והלימוד הזה גם מוזכר את המידות הרעות והפניות של האדם, אשר הוא המעלה את האדם לבחינת 'חכמה', שהוא ענין 'הכנעה' ושפלות רוח' ו'אהבת ישראל'. ומעתה כבר ראוי האדם לעלות לדרגה העליונה של 'יחוד'.

וזהו 'תכלית' ספר 'נתיב מצותיך' לבאר דרכי העבודה והעליה והיחוד על פי חכמת הסוד ב'דרך העבודה', וכמו שכתב רבינו בהקדמת הספר (אות כט) וב'שער הספר' (שנת תרי"ח) כי הספר מיוסד 'הקדמות היחוד והיראה והעבודה' על פי 'הקדמות הבעל שם טוב'. ומאידך גם מדגיש רבינו בכמה מקומות כי לימוד 'חכמת הסוד' שלא על 'דרך העבודה', אלא כדי להשיג 'ידעו' ול'היות' 'חכם' בחכמת הקבלה, אינו בכלל כל אלו המעלות, ולא עוד, אלא שעלול ליפול לידי גאווה ופניות שיהיו קורין אותו 'מקובל'.

הקדמות היחוד והיראה והעבודה

כתב רבינו בהקדמה ל'נתיב מצותיך' (אות כט) וזה לשונו: 'נתיב מצותיך' מיוסד על הקדמות היחוד והיראה והעבודה וכו'. עד כאן. והנה כי כן הוא, שבספר זה נתבאר כל דרכי העבודה והיראה, וכל סודות ה'יחוד', וכפי אשר נציג מהם 'ראשי פרקים' בפרקי 'פתח השער' לפנינו, ובקיצור נמרץ יש לסדרם כך: כי ישנם ג' דרכי עלייה, שהם בסוד 'בינה' חכמה כתר', כי הנה ב'תחילת העבודה' נמצא האדם בדרגת 'זעיר אנפין ונוקביה', שהוא ענין לימוד התורה ותפילה ומצוות בפשטות, בלא התלהבות וחיות דקדושה, ויש לו עדיין נסיונות של תאוות והרהורים רעים, הנמשכים מן ג' קליפות הטמאות.

ואחר כך עולה לדרגת 'בינה', שהוא ענין 'התלהבות וחיות ונעימות' בעבודת השם ותורה ומצוות, בסוד חמימות הגבורות ו'נועם השם' של בינה, ומעתה אין לו כל כך נסיונות של תאוות והרהורים רעים מן ג' קליפות הטמאות [בדרך כלל], אמנם עדיין יש לו נסיונות של מידות רעות ופניות וגאווה, הנמשכים מן 'קליפת נוגה'.

ואחר כך עולה לבחינת 'חכמה', שהוא ענין 'אור ושמחה' שזכה להיות 'ישראל', ועוסק ביחודים אף בדברים גשמיים ועניי עולם הזה, ויש לו 'אהבת ישראל' ו'הכנעה ושפלות רוח' בפני כל אחד ואחד מבני ישראל, ועל ידי כך נודכך מן המידות הרעות, ואין לו כל כך נסיונות של פניות וגאווה [בדרך כלל].

ואחר כך עולה לבחינת 'כתר', שהוא ביטול בבחינת 'אין' לפני ה'אין סוף' ברוך הוא, עד שבא לבחינת 'התפשטות הגשמיות', על כל פנים ל'רגע אחד' בעת התפילה, וזהו זוכה להתקשר ולהתייחד עם 'אור אין סוף', בסוד ה'יחוד' העליון, אשר היא 'תכלית' כל המדריגות.